

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 290/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen elämää välittömästi ylläpitävän pysyvän lääkehoidon vuosittaisesta alkuomavastuusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Antti Rantakankaan /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 290/2015 vp:

Rikkooko elämää välittömästi ja pysyvästi ylläpitävän lääkehoidon maksullisuus perustuslain 7 ja 6 pykälää, eli millä perusteella elämää välittömästi ylläpitävä pysyvä lääkehoito ei ole täysin korvattavaa ja

miten insuliininpuutosdiabeetikkojen täysimääräiset oikeudet ja yhdenvertainen yhteiskunnallinen asema taataan jatkossa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuoden 2016 alusta käyttöön tuleva alkuomavastuu tarkoittaa, että vuoden 2016 alusta alkaen lääkärin määräämistä, Kansaneläkelaitoksen korvaamista lääkkeistä saa sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen vasta, kun lääkekustannukset ylittävät alkuomavastuun. Jatkossa vähäisiä ja satunnaisia lääkekustannuksia ei siis korvata. Alkuomavastuu kertyy kaikilla lääkemääräyksellä ostetuista korvattavista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista. Alkuomavastuu ei koske lapsia ja nuoria. Sitä aletaan soveltaa vasta sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta. Muutoin alkuomavastuuta sovelletaan yhtäläisesti kaikkiin muihin sairausvakuutuslain nojalla lääkekorvauksiin oikeutettuihin. Lääkkeen hinnasta riippuen alkuomavastuu voi täytyä jo vuoden ensimmäisessä lääkeostossa tai saman kalenterivuoden aikana useammassa lääkeostossa. Alkuomavastuu kerryttää lääkkeiden vuotuista omavastuuosuutta, ns. lääkekattoa.

Alkuomavastuun käyttöönotto lääkekorvauksissa perustuu vuoden 2016 alusta voimaan tulevaan lakiin sairausvakuutuslain muuttamisesta (252/2015). Lakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 330/2014 vp) käy ilmi alkuomavastuuseen liittyneet perustelut. Esityksen keskeisenä tavoitteena on ollut kehittää lääkekorvausjärjestelmää siten, että korvauksista hyötyvät erityisesti paljon lääkkeitä käyttävät henkilöt ja valtion talouden tasapainottaminen. Hallituksen esityksen mukaan valmistelussa on otettu huomioon lääkekorvausjärjestelmän kehittämistyöryhmän loppuraportissaan (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:33) tekemät ehdotukset. Lääkekorvausjärjestelmän kehittämistyöryhmä ehdotti loppuraportissaan alkuomavastuun käyttöönottoa keinona siirtää lääkekorvauksia vähäisistä ja satunnaisista lääkeostoista tai vähän lääkkeitään maksavilta vakuutetuilta sellaisille vakuutetuille, jotka maksavat paljon omavastuuta korvatuista lääkekustannuksistaan. Hallituksen esityksessä on ehdotettu alkuomavastuun käyttöönotosta koituvaa säästöä sairausvakuutuksen menoissa käytettäväksi peruskorvausprosentin korottamisen lisäksi kuitenkin myös valtion talouden tasapainottamiseen. Parhailtaan eduskunnan käsiteltävänä olevassa, hallituksen 29.10.2015 eduskunnalle antamassa hallituksen esityksessä laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 106/2015 vp) ehdotetaan muun muassa alkuomavastuun korottamista 60 euroon ja lääkekohtaisten omavastuiden korottamista osana pääministeri Juha Sipilän

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 290/2015 vp

hallitusohjelmassa ja vuoden 2016 talousarviossa lääkekorvauksiin kohdistettuja säästövaateita. Nämä säästöehdotukset nostaisivat lääkkeiden käyttäjien omavastuita nykyjärjestelmään verrattuna keskimäärin 15 euroa vuodessa. Alle 18-vuotiaille, joita alkuomavastuu ei koske, keskimääräinen omavastuu alenisi hieman. Kaikista erityiskorvaukseen oikeutetuista noin 1,3 miljoonasta henkilöstä 13 prosentilla (noin 171 400 henkilöllä) omavastuu nousisi enemmän kuin 50 euroa. Omavastuut nousisivat erityisesti sellaisilla henkilöillä, jotka käyttävät lähinnä ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeitä.

Vuoden 2016 alusta voimaan tulevaa alkuomavastuuta sovelletaan samalla tavoin kaikkiin 18 vuotta täyttäneisiin sairausvakuutuslain nojalla lääkekorvauksiin oikeutettuihin. Alkuomavastuun käyttöönotolla ei muuteta nykyisen sairausvakuutuksen korvausjärjestelmän tavoitteita eikä korvauseriaatteita.

Eduskunta ei pitänyt hallituksen esitystä HE 330/2014 vp, joka sisälsi ehdotuksen alkuomavastuun käyttöönotosta, perustuslain vastaisena. Eduskunta ei myöskään pitänyt tarpeellisena pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa sillä parhailtaan käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä HE 106/2015 vp, joka sisältää ehdotuksen alkuomavastuun korottamisesta. Pääministeri Juha Sipilän hallitus on vuoden 2016 täydentävän talousarvioesityksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsittelyssä 18.11.2015 päättänyt perua kertaluonteisesti puolet lääkekorvaussäästöistä vuodelta 2016. Hallitus antoi sen johdosta aikaisempaa esitystään (HE 106/2015 vp) täydentävän esityksen eduskunnalle tiistaina 24 marraskuuta 2015. Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muun muassa, että vakuutetun lääkekorvausten alkuomavastuu muutetaan 50 euroon ja ylemmän erityiskorvausluokan lääkekohtainen omavastuu 4,50 euroksi. Muutosten myötä niiden erityiskorvaukseen oikeutettujen määrä, joiden omavastuu nousisi yli 50 euroa, vähenisi noin 171 400 henkilöstä noin 75 300 henkilöön.

Helsingissä 26.11.2015

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Hanna Mäntylä